

Notat

Leirelva kraftverk i Balsfjord kommune – Fiskebiologisk undersøkelse

Oppdragsgiver: Leirelva Kraft (SUS) v/Tinfos AS, O. H. Holtasgate 32, 3678 Notodden

Konklusjon

Med bakgrunn i fiskebiologisk undersøkelse gjennomført i Leirelva den 15.7.2014, er det dokumentert at elva ikke har selvreproduserende bestand av anadrom laksefisk. Det ble heller ikke påvist ål eller elvemusling i vassdraget. Med denne bakgrunn konkluderes det med at influensområdet ikke inngår som del av noen verdifulle naturtyper etter DN-håndbok 15.

Gjennomførte fiskebiologiske undersøkelser gir ikke grunnlag for å foreta endringer i vurderinger av verdi, omfang og konsekvenser for akvatisk miljø, som angitt i revidert konsesjonssøknad for Leirelva kraftverk, datert 31.3.2014.

Innledning

Med bakgrunn i krav fra NVE datert 26.2.2014 (NVE ref: 201100984-11 ksk/smf) om gjennomføring av fiskebiologisk undersøkelse i Leirelva, har Tinfos AS engasjert Faun Naturforvaltning AS til å gjennomføre pålagte undersøkelse.

Hensikten med gjennomførte fiskeundersøkelser var å dokumentere om nedre del av Leirelva benyttes årlig eller sporadisk til reproduksjon av anadrom fisk. Endelig vandringshinder for fisk skulle kartlegges i tillegg til eventuelt viktige gyte- og oppvekstområder. Pålagte undersøkelser skulle også vurdere hvilke konsekvenser en eventuell utbygging vil ha for fisk, ål og elvemusling, samt komme med forslag til avbøtende tiltak.

Feltregistrering

Faun ved Lars Egil Libjå gjennomførte elektrofiske i Leirelva iht. Norsk Standard (NS-EN 14011), den 15.7.2014. Karstein Høier fra Tinfos var med som kjentmann. Undersøkelsen ble gjennomført i fint vær med strålende solskinn. En strekning på ca 300 meter, fra elvas utløp i sjøen opp til endelig vandringshinder lokalisert under kryssende 22-kV linje, ble EI-fisket, se figur 1.

Figur 1: Viser sporlogg fra el-fisket strekning i Leirelva 15.7.2014. Kart fra MapSource, Garmin.

På tidspunktet fiskeundersøkelsen ble gjennomført var det relativt høy vannføring i elva, med rundt 50 cm snittdybde i nedre del. I det øvre partiet som ble el-fisket varierte dybden mellom 20 - 40 cm. Snittbredden på den ca 300 meter lange strekningen hvor fisket ble gjennomført er 4 meter, dvs. at et areal på 1200 m² ble el-fisket.

Resultat

Det ble ikke fanget fisk ved gjennomført el-fiske. Det ble heller ikke påvist elvemusling i elva. Selv om anadrom fisk i teorien har mulighet til å ta seg opp til endelig vandringshinder i form av en mindre foss lokalisert ved kote 15, se figur 2, er det ved gjennomført undersøkelse dokumentert at nedre del av Leirelva ikke har selvreproduserende bestand av anadrom fisk.

Årsaken til at strekningen nedstrøms påvist vandringshinder ikke benyttes av anadrom fisk, antas bl.a. å ha sammenheng med at det her ikke finnes noen kulper eller velegnede oppholdsplasser for fisk. Elva er dessuten forholdsvis stri i nedre del, med et bredt og grunt elveløp. Dette medfører at vannstrengen nær tørker ut i perioder med lavvannføring. Langt og grunt utløp i sjøen, kan også være medvirkende til at anadrom fisk ikke tar seg opp i elva, se figur 3.

Bunnssubstratet i elva fra utløpet og opp til ca kote 5, består av grus og småstein fra 2-12 cm og stein fra 12-20 cm. På to lokaliteter finnes mer ensartet gytesubstrat fra 1 – 6 cm, til sammen utgjør disse partiene rundt 8 m². Det er for det meste glattstrøm med høy vannhastighet i nedre del av elva. Opp mot påvist vandringshinder går elva i kvitstryk, her inngår stor stein og blokk > 30 cm partivis også fast fjell. Kantvegetasjonen langs elva består av yngre gråor, bjørk, selje og vier. Bilder av prøvefisket strekning fremgår av figur 4.

Figur 2: Endelig vandringshinder for anadrom fisk i Leirelva markert med rødt punkt ved kote 15. Bilder av fossen som utgjør vandringshinderet er vist over kartet. Fotos: Lars Egil Libjå.

Figur 3: Leirelvas utløp i sjøen sett fra FV858. Fotos: Faun Naturforvaltning AS.

Figur 4: Bilder fra Leirelva tatt under el-fiske 15.7.2014. Oppe til venstre sees kulvert under FV858. Øvrige bilder viser utdrag av strekningen opp mot påvist vandringshinder ved kote 15. Fotos: Lars Egil Libjå.

Vurdering verdi

Gjennomført fiskebiologiske undersøkelser gir ikke grunnlag for å foreta endringer av verdi-vurderingene for akvatisk miljø gjort i revidert konsesjonssøknad, datert 31.3.2014.

Det ble ikke fanget fisk ved utført El-fiske, noe som dokumenterer at Leirelva ikke har selv-reproduserende bestand av anadrom laksefisk. Når det gjelder ål og elvemusling, så foreligger ingen

opplysninger om at vassdraget har forekomst av nevnte arter (www.artsdatabanken.no, FM i Troms, Balsfjord kommune, Dolmen & Kleiven 1997 og Vannmiljø). Det ble heller ikke påvist ål eller elvemusling ved egen undersøkelse. Med denne bakgrunn konkluderes det med at influensområdet ikke inngår som del av noen verdifulle naturtyper etter DN-håndbok 15.

I følge grunneier Terje Løvheim har det aldri vært registrert verken ål eller elvemusling i elva. Årsaken til at det selv tidligere ikke har blitt registrert ål i elva, kan ha sammenheng med at det ikke finnes noen lavereliggende vann høyere opp i nedbørfeltet. Ålen vandrer fortrinnsvis opp i elver med utløp fra innsjøer som ligger lavere enn 300 moh. Når det gjelder elvemusling, så er det i følge Dolmen & Kleiven (1997) påvist ca. 10 lokaliteter i Troms fylke, ingen av disse lokalitetene ligger i Balsfjord kommune. Dette støtter opplysningene gitt om at musling aldri er påvist i elva. Elvemuslingen er dessuten avhengig av at det finnes fisk i vassdraget pga. muslingens larvestadie på gjeller til laksefisk. Selv om det ut fra gjennomførte fiskeundersøkelser ikke kan fastslås med sikkerhet at elva er ikke kan ha forekomst av stasjonær ørret eller røye lenger opp i vassdraget, tyder undersøkelsen på at det finnes lite fisk i elva, noe som bidrar til manglende rekrutteringsbetingelser for elvemusling. Om det hadde vært tett fiskebestand i elva, er det likevel lite sannsynlig at muslingen hadde vært til stede pga. lang avstanden til nærmeste musling-lokalitet.

Akvatisk miljø i tiltaksområdet vurderes med bakgrunn i opplysningene gitt over, å ha lokal verdi.

Vurdering av konsekvenser

Med bakgrunn i metodikk fra Statens vegvesen, håndbok 140 om konsekvensanalyser, vurderes konsekvensene av planlagte utbygging som liten negativ for fisk, ål og elvemusling.

Avbøtende tiltak

Ved forekomst av fisk, ål og elvemusling er normalt det å sikre ei tilstrekkelig stor minstevannføring, det viktigste avbøtende tiltaket for å opprettholde levelige betingelser for nevnte arter etter ei utbygging.

Med bakgrunn i at det ikke er påvist forekomst av veken anadrom fisk, ål eller elvemusling i Leirelva, vurderes planlagt slipp av minstevannføring på 43 l/s tilsvarende alminnelig lavvannføring, som tilstrekkelig. Middelvannføringen ved inntaket på kote 225 er beregnet til 405 l/s. Planlagt slipp av minstevannføring utgjør dermed 10,6 % av middelvannføringen. I nedre del av vassdraget vil dessuten restnedbørfeltet nedstrøms planlagt inntak gi et merkbart bidrag til å opprettholde en noe høyere restvannføring her. Restfeltets middelvannføring utgjør 137 l/s rett oppstrøms planlagt kraftverk, noe som kommer i tillegg til minstevannføringen som slippes forbi inntaksdammen.

Referanser

Direktoratet for naturforvaltning 2000. Kartlegging av ferskvannslokaliteter. DN-håndbok 15-2000. ISBN-nr: 82-7072-383-5.

Dolmen, D. & Kleiven, E. 1997. Elvemusling *Margaritifera margaritifera* i Norge 1. NTNU Vitenskapsmuseet. Rapport Zool. Ser. 1997, 6: 1-27.

Statens vegvesen, 2006. Håndbok 140. Veiledning konsekvensanalyser. Statens Vegvesen, 267 s.

Tinfos 2014. Revidert konsesjonssøknad for Leirelva kraftverk med vedlegg, datert 31.3.2014.

Digitale kilder

Artsdatabanken: www.artsdatabanken.no

Balsfjord kommune: www.balsfjord.kommune.no

Fylkesmannen i Troms: www.fylkesmannen.no/Troms

Lakseregisteret: <http://lakseregister.fylkesmannen.no/lakseregister/public/default.aspx>

Naturbase: www.naturbase.no

Norges vassdrags- og energidirektorat: www.nve.no

Vannmiljø: www.vannmiljo.klif.no

Vann-nett: www.vann-nett.no

Vannportalen: www.vannportalen.no

Forespurte personer

Knut Ivar Kristoffersen, Fiskeforvalter hos Fylkesmannen i Troms, Miljøvernavdelingen

Terje Løvheim, Grunneier

Fyresdal, 6.8.2014

Ole Roer

Faun Naturforvaltning AS